

Opole, 17 listopada 2023 r.

STANOWISKO OPOLSKIEGO URZĘDU WOJEWÓDZKIEGO

w sprawie wyników kontroli NIK zaprezentowanych w dniu 14.11.2023 r. dotyczących kontroli działania podmiotów publicznych w sprawie kryzysu ekologicznego na rzece Odrze

Informuję, że pomimo faktu, iż w wystąpieniu pokontrolnym dotyczącym działania Wojewody Opolskiego w sprawie kryzysu ekologicznego na rzece Odrze **kontrolerzy Najwyższej Izby Kontroli nie zawarli żadnych zarzutów ani uwag**, to treść opublikowanego raportu nie koresponduje z wystąpieniem pokontrolnym oraz całokształtem stanu faktycznego lecz stanowi zbiór wyrwanych z kontekstu fragmentów z tego dokumentu, które bezpodstawnie przedstawiają pracę Wojewody Opolskiego w negatywnym świetle. **Wojewoda Opolski zdecydowanie odrzuca te sugestie jako bezpodstawne, krzywdzące i sprzeczne ze stanem faktycznym.**

Wbrew temu co w swojej ocenie przedstawia NIK, w okresie od 14.07.2022 r. przez cały okres występowania zjawiska śnięcie ryb w Kanale Gliwickim działania Wojewody Opolskiego oraz podległych mu służb wojewódzkich: Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (dalej: WIOŚ), Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (dalej: WSSE), Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynaryjnej (dalej: WIW), Państwowej Straży Rybackiej (PSR) były rzetelne i realizowane natychmiastowo w czasie zaistnienia zdarzeń:

1. **Informacja o śnięciu ryb w Kanale Gliwickim wpłynęła do WCZK w Opolu w dniu 14.07.2022 r. o godz. 14:10, a już o godz. 14:40 tego samego dnia została przekazana do Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed zanieczyszczeniami** (zgodnie z procedurami przewidzianymi Międzynarodowym Planem Ostrzegawczo-Alarmowym dla Odry).
2. W tym samym dniu, tj. 14.07.2022 r. o zaistniałym zdarzeniu na Kanale Gliwickim powiadomiono Wojewodę Śląskiego i Dolnośląskiego.

3. Tego samego dnia (14.07.2022 r.) o sytuacji powiadomione zostały: WIOŚ, Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego (dalej: PCZK) Kędzierzyn Koźle, Polski Związek Wędkarski (dalej: PZW), Policja, Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn Koźle S.A. oraz administracja Portu Koźle.
4. WIOŚ Opole w dniu 14.07.2022 r. rozpoczął natychmiastowe badania wody Kanałów Kędzierzyńskiego i Gliwickiego. Wyniki tych badań nie wskazywały na zagrożenie skażeniem wody.
5. WIOŚ rozszerzył prowadzoną kontrolę w Grupie Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn Koźle S.A. o gospodarkę wodno-ściekową wraz z zabezpieczeniem wewnętrznych wyników badań. W przypadku 9 innych zakładów zlokalizowanych nad Kanałem Gliwickim rozszerzono zakres kontroli o gospodarkę wodno-ściekową.
6. WIW w Opolu wdrożyła kontrole gospodarstw w okolicach Odry i Kanału Gliwickiego w których utrzymywane były zwierzęta. W wyniku tych działań skontrolowano 123 gospodarstwa. W żadnym przypadku nie stwierdzono szkodliwości oddziaływania wody na zwierzęta.
7. Zakład Higieny Zwierząt w Opolu przeprowadził badania 3 bobrów wyłowionych z rzeki Odry i rzeki Sucha pod kątem ewentualnego wpływu śnięcia ryb na inne zwierzęta. Badania sekcyjne jednoznacznie wykluczyły taki wpływ.
8. WSSE w Opolu i Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne (PSSE) na polecenie Wojewody Opolskiego prowadziły kontrole ujęć wody znajdujących się w pobliżu rzeki Odry i Kanału Gliwickiego. **Wyniki przeprowadzonych badań nie wskazywały na jakiegokolwiek zagrożenie dla ludzi.** Pomimo faktu, że na odcinku rz. Odry na terenie woj. opolskiego nie ma ujęć wody pitnej WSSE w Opolu podjęła działania – wytypowano do badań 6 ujęć głębinowych położonych w pobliżu rzeki Odry (w odległości 1-2 km). Pobrano do badań 131 próbek wody; wykonano 3930 oznaczeń fizykochemicznych. Nie stwierdzono przekroczeń w zakresie zbadanych parametrów.
9. WSSE na polecenie Wojewody Opolskiego za pośrednictwem stacji powiatowych bieżąco monitorowała sytuację przypadków ewentualnych

- zachorowań ludzi po kontakcie z wodami rzeki Odry i Kanału Gliwickiego. Do końca 2022 r. w wyniku monitoringu takich przypadków nie stwierdzono.
10. Na polecenie Wojewody Opolskiego placówki medyczne w województwie opolskim zostały zobowiązane do informowania o każdym przypadku zachorowania po kontakcie z wodą. Żadna z placówek takiego przypadku nie zgłosiła.
 11. PCZK w Kędzierzynie-Koźlu (które jest służbą Starosty Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego), współpracowało ze służbami Wojewody od początku zaistnienia zdarzenia, to jest od dnia 14.07.2022 r.
 12. Wojewoda Opolski od początku zaistnienia sytuacji śnięcia ryb w Kanale Gliwickim a nawet przed 14.07.2022 r. koordynował działania polegające na odławianiu śniętych ryb. Działania te zgodnie z podpisanymi umowami pomiędzy Państwowym Gospodarstwem Wodnym Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Gliwicach (RZGW Gliwice), a Opolskim Oddziałem PZW prowadził RZGW, a ryby były utylizowane przez PZW. Powyższe działania były wspierane przez Straż Pożarną (PSP, OSP).
 13. W zakresie wydania rozporządzenia o zakazie korzystania z wód Kanału Gliwickiego wskazać należy, że wydanie rozporządzenia było poprzedzone zasięgnięciem opinii wielu podmiotów, m.in. Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynaryjnego, Państwowej Straży Pożarnej, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, które posiadały największą wiedzę w danej dziedzinie. Żaden ze wskazanych podmiotów nie rekomendował wprowadzenia takiego rozporządzenia przed dniem 06.09.2022 r.

Wprowadzenie rozporządzenia jest równoznaczne z ograniczeniami dla osób mieszkających w rejonie objętym zakazem korzystania z wód. Nie dostrzeżono również konieczności wydania rozporządzenia obejmującego pozostałe sekcje Kanału Gliwickiego.

Nie można tracić z pola widzenia faktu, że wprowadzenie rozporządzenia porządkowego zakazującego korzystania z wód wiąże się z ograniczeniem praw i wolności, dlatego też jego wprowadzenie powinno następować wyłącznie w zakresie w jakim jest to niezbędne.

Z uwagi na powyższe, dokonana przez NIK ocena co do zasadności wprowadzenia zakazu, terminu jego obowiązywania oraz obszaru objętego zakazem korzystania z wód jest wyłącznie opinią kontrolera. Teren objęty rozporządzeniem został określony na podstawie wiedzy eksperckiej odpowiednich służb, tak aby nie doprowadzić do dalszych negatywnych skutków na wskazanym obszarze (z uwagi na rozmiar śniecia ryb w dniu 05.09.2022 r.).

Ponadto rozporządzenie o zakazie korzystania z wód Kanału Gliwickiego wymagało skoordynowania tej decyzji z Wojewodą Śląskim, ponieważ zamykanie jedynie jego opolskiej części stawia pod znakiem zapytania jego skuteczność i celowość. W powyższej sprawie wymagana była zgoda PGW Wody Polskie ze względu na funkcjonowanie szlaku żeglugowego na całym Kanale Gliwickim i ewentualne roszczenia odszkodowawcze.

14. W zakresie terminu powiadomienia RCB, NIK nie uwzględnił argumentacji dotyczącej tego, że ludność ostrzega się w przypadku prognozowanego lub faktycznego zagrożenia. W przypadku zdarzeń na Kanale Gliwickim nie wydano ostrzeżenia dla ludności, gdyż żadna ze służb nie stwierdziła ani potencjalnego ani tym bardziej faktycznego zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi. W początkowej fazie śniecia ryb, to jest po 14 lipca 2022 r. nie stwierdzono również skażeń ani awarii mogących zanieczyścić Kanał Gliwicki lub Odrę. NIK nie uwzględnił faktu, że potencjalne zagrożenia dla ludności stwierdzają uprawnione do tego podmioty i to na tej podstawie wydaje się ostrzeżenia. Jeszcze raz podkreślić należy, że na początkowym etapie zdarzenia uprawnione podmioty nie stwierdziły zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.

Reasumując, działania podjęte przez służby podległe Wojewodzie Opolskiemu były podejmowane stosownie do obowiązujących wówczas procedur i były adekwatne do ówczesnego stanu wiedzy i skali zagrożenia.

Wszystkie służby działały rzetelnie a Rządowe Centrum Bezpieczeństwa zostało powiadomione o zdarzeniu wówczas gdy zaistniały ku temu przesłanki. Samorząd terytorialny na terenie, którego doszło do śniecia został o sytuacji powiadomiony już 14.07.2022 i na bieżąco współdziałał ze służbami wojewody.

Jak wynika z sekwencji przedstawionych powyżej działań brak natychmiastowego zwołania posiedzenia Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (WZZK) po wystąpieniu śniecia ryb nie miał wpływu na reakcję Wojewody Opolskiego i podległych mu służb. Służby zespolone reagowały na każde zgłoszenie zgodnie z procedurami, natomiast WZZK jest organem doradczym wojewody zwoływanym według potrzeb.

Zakaz korzystania z wód Kanału Gliwickiego wprowadzono w czasie w którym było to niezbędne, biorąc pod uwagę, że jest to szlak żeglugowy a jego celem było zabezpieczenie skutecznego działania służb.

W związku z powyższym konkluzje zawarte w raporcie NIK przedstawione w dniu 14.11.2023 r. nie znajdują podstaw w stanie faktycznym.

Niezależnie od kontroli prowadzonej przez NIK działania Wojewody Opolskiego oraz podległych mu służb podlegały także szeregowi innych kontroli prowadzonych przez parlamentarzystów (Senator RP Danuta Jazłowiecka, Posłowie na Sejm RP Tomasz Kostuś, Rajmund Miller, Ryszard Wilczyński). Przedmiotowe kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Po kontroli poselskiej przeprowadzonej przez Posła na Sejm RP VIII i IX Kadencji (lata 2015-2023) i Wojewody Opolskiego (w latach 2007-2015) Pana Ryszarda Wilczyńskiego. Pan Poseł po zapoznaniu się z dokumentami wskazał cyt.: **„Ja w tych działaniach nie widzę nic, co byłoby działaniem nietrafionym czy zaniechaniem. Nawet pokusiłbym się, że przypadkami śniecia ryb na Kanale Gliwickim czy na Białej Głuchołaskiej zajmowano się z dużą starannością”** oraz **„Chcę powiedzieć, że w mojej ocenie, również jako byłego wojewody, działanie WCZK w Opolu w całym okresie były prawidłowe”** (źródło: NTO, 19.08.2022 r.).

Wojewoda Opolski

Sławomir Kłosowski

